

Wegwijs in de procedure overheidsopdrachten

1. Inleiding

De intergemeentelijke aankoopdienst van IOK (hierna: IAD) staat in voor de organisatie van groepsaankopen in functie van synergiewinsten en zorgt voor de begeleiding van het lokale aankoopbeleid. IOK wenst zoveel mogelijk ondernemers de kans te geven een opdracht uit te voeren voor onze aangesloten gemeentebesturen, politiezones, hulpverleningszones, enz. Om iedereen de kans te geven zijn of haar weg te vinden naar onze overheidsopdrachten en de inschrijving toegankelijker te maken, hebben we een leidraad gemaakt die enige wegwijs biedt in het landschap van de overheidsopdrachten.

2. Een offerte indienen

De aankondiging van een opdracht wordt steeds gepubliceerd in het Bulletin der Aanbestedingen op [deze website](#). Ook het indienen van de offertes verloopt via dit platform, genaamd e-procurement. Papieren offertes worden, behoudens uitzonderingen, niet meer aanvaard. Bij voorkeur stel je je vragen ook digitaal via e-procurement op het daartoe voorziene forum. Op deze manier wordt er steeds transparant gecommuniceerd en hebben alle partijen kennis van de vragen en bijhorende antwoorden.

Is het de eerste keer dat je via deze weg een offerte wenst in te dienen? Registreer je dan als nieuwe gebruiker en maak je onderneming aan in het platform. Vervolgens kan je je gegevens invullen en je offerte uploaden. Indien je bent uitgenodigd om een offerte in te dienen, gebruik je de link en het paswoord dat je hebt ontvangen in de uitnodigingsmail.

Hulp nodig bij het indienen van de offerte? Het platform biedt verschillende mogelijkheden om ondernemers bij te staan:

- Helpcentrum: <https://bosa.service-now.com/eprocurement?lang=nl>
- Contactgegevens helpdesk: <https://www.publicprocurement.be/>

 Opgelet! Zorg er zeker voor dat je offerte voldoet aan alle vereisten die opgenomen zijn in het bestek. Zo niet, is de offerte onregelmatig en wordt ze niet opgenomen in de beoordeling.

 Tip: Om een onregelmatigheid te vermijden:

- begin je tijdig aan de voorbereiding van je offerte en dien je je offerte tijdig in;
- laat je een offerte digitaal ondertekenen door een persoon die de onderneming wettelijk mag vertegenwoordigen;
- en voeg je alle gevraagde documenten toe.

Hoe kan je een offerte (geldig) digitaal ondertekenen?

De offertes moeten ondertekend worden met een gekwalificeerde elektronische handtekening.

 Opgelet! De ondertekening van een offerte in het kader van een overheidsopdracht valt niet onder de bevoegdheden van dagelijks bestuur, zelfs indien expliciet in de statuten van de rechtspersoon is ingeschreven dat het ondertekenen van een dergelijke offerte wel onder het dagelijkse bestuur valt. Bovendien, een gescande handtekening heeft geen enkele waarde!

 Tip: Test op voorhand de elektronisch handtekenmodule uit zodat je er zeker van bent dat deze werkt en je bij problemen niet te laat bent met het indienen van je offerte. Bekijk [hier](#) de instructies in het helpcentrum.

Hoe een factuur indienen? Sinds 1 maart 2024 is de e-facturatie verplicht voor alle opdrachten, behalve voor opdrachten lager dan 3.000,00 euro excl. btw. Bekijk [hier](#) de instructievideo van FOD BOSA met meer informatie over deze nieuwe verplichtingen.

3. Drempelbedragen Europese opdrachten

Indien een opdracht bepaalde drempels bereikt, spreekt men van een Europese opdracht en gelden er strengere regels: deze opdrachten moeten bv. Europees én Belgisch bekendgemaakt worden, De Europese drempels zijn de volgende:

	Drempels t.e.m. 31.12.2023	Huidige drempels vanaf 01.01.2024
Werken en concessies	€ 5.382.000	€ 5.538.000
Leveringen	€ 215.000	€ 221.000
Diensten	€ 215.000 Uitzondering: sociale en specifieke diensten: € 750.000	€ 221.000 Uitzondering: sociale en specifieke diensten: € 750.000
Drempel voor onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking (OPZVB)	€ 140.000	€ 143.000

4. Plaatsingsprocedures

De aanbestedende overheid kiest zelf de plaatsingsprocedure die het best bij de opdracht past. Deze keuzevrijheid is niet onbeperkt, daar enkele van de procedures uitzonderingsprocedures betreffen die de aanbestedende overheid slechts in bepaalde gevallen kan kiezen (afhankelijk van bedrag en/of voorwerp van de opdracht). De verschillende plaatsingsprocedures zijn de volgende:

- De openbare procedure (OP)
- De niet-openbare procedure (NOP)
- De mededingingsprocedure met onderhandeling (MMO)
- De concurrentiegerichte dialoog
- Het innovatiepartnerschap
- De vereenvoudigde onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking (VOMVB)
- De onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking (OPZVB)

Vooraleer we ingaan op deze verschillende procedures, is het van belang enkele kernbegrippen uit te leggen. Eerst wordt daarom beknopt het verschil tussen een openbare of niet-openbare procedure besproken. Vervolgens wordt het verschil tussen een standaardprocedure en een procedure met onderhandelings- of dialoogelementen behandeld. Ook wordt kort even ingegaan op de gunningscriteria. Tot slot volgt een beknopt overzicht met meer informatie over elke bovengenoemde plaatsingsprocedure.

Wat is het verschil tussen een openbare of niet-openbare procedure?

Een openbare procedure wordt gekenmerkt door de mogelijkheid dat elke belangstellende ondernemer een offerte kan indienen voor de aangekondigde opdracht. Deze procedure is ook wel gekend als een eenstapsprocedure: de aanbestedende overheid vergelijkt in deze procedure *alle* regelmatige offertes met elkaar.

Bij een niet-openbare procedure daarentegen mogen enkel offertes in aanmerking worden genomen van geselecteerde inschrijvers. De aanbestedende overheid vraagt bij deze laatste procedure zelf aan de geselecteerde kandidaten om een offerte in te dienen. Deze procedure betreft een tweestapsprocedure:

- In een *eerste fase* kunnen inschrijvers die uitgenodigd willen worden een offerte in te dienen zich naar aanleiding van de publicatie van de opdracht een aanvraag tot deelneming stellen.
- In een *tweede fase* worden vervolgens de geselecteerde kandidaten uitgenodigd om een offerte in te dienen.

Wat is het verschil tussen een standaardprocedure en een procedure met onderhandelings- of dialoogelementen?

Bij een onderhandelingsprocedure of een procedure met dialoogelementen kan de aanbestedende overheid met een of meerdere inschrijvers onderhandelen over de voorwaarden van de opdracht. Hierbij wordt elke inschrijver die een objectief vergelijkbare offerte indient, uitgenodigd om deel te nemen aan de onderhandelingen. Er kan niet onderhandeld worden over minimumeisen en gunningscriteria. Er kan daarnaast ook gevraagd worden aan een of meerdere inschrijvers om een verbeterde of laatste offerte ('best and final offer' of 'BAFO') in te dienen.

Tijdens de onderhandelingen staat het principe van gelijke behandeling van de inschrijvers steeds centraal.

Hoe worden de offertes beoordeeld?

De aanbestedende overheid kiest vrij de gunningscriteria die het binnen de plaatsingsprocedure wenst te hanteren. Daarbij kan geopteerd worden om de economisch voordeligste offerte te kiezen ofwel op basis van alleen het prijs criterium ofwel op basis van de kosten volgens een benadering gebaseerd op de kosten-effectiviteitsverhouding ofwel op de beste kwaliteit-prijsverhouding.

Bij overheidsopdrachten die het bedrag voor de Europese bekendmaking bereiken (zoals hierboven aangegeven), dient de aanbesteder in de opdrachtdocumenten het relatieve gewicht dat hij aan elk gunningscriterium toekent te specificeren. Dit relatieve gewicht kan eventueel worden uitgedrukt binnen een vork met een passend verschil tussen minimum en maximum. Indien het om objectieve redenen niet mogelijk is om een weging te doen, bijvoorbeeld wegens de complexiteit van de opdracht, mag de aanbesteder de gunningscriteria in dalende volgorde van belangrijkheid vermelden.

Verschillende plaatsingsprocedures:

Hierna volgt een overzicht met meer informatie over de verschillende plaatsingsprocedures die gevoerd kunnen worden:

- **De openbare procedure (OP)**
 - Toepassing: Vrije keuze van de aanbestedende overheid
 - Fasen: Eenstapsprocedure
 - Onderhandeling? Neen
 - Verloop: Zoals hierboven aangehaald kunnen alle geïnteresseerde inschrijvers een offerte indienen. Deze offertes worden vervolgens allemaal beoordeeld.

Tip: Voor de IAD wordt veelal gewerkt met de openbare procedure. Als u wenst in te schrijven voor dergelijke opdracht, check dan zeker de minimumeisen en gunningscriteria. In deze procedure is er namelijk weinig mogelijkheid om een regularisatie te doen.

- **De niet-openbare procedure (NOP)**
 - Toepassing: Vrije keuze van de aanbestedende overheid
 - Fasen: Tweestapsprocedure
 - Onderhandeling? Neen
 - Verloop: De geïnteresseerde ondernemingen dienen eerst een aanvraag tot deelneming in. De aanbestedende overheid zal hieruit een selectie maken op basis van voorafgaandelijke vastgelegde selectiecriteria (bv. de nodige erkenning ingeval werken, ervaring,

kredietwaardigheid, ...). Vervolgens kunnen de geselecteerde ondernemingen in de tweede fase een offerte indienen. In deze tweede fase zal dan de ingediende offerte beoordeeld worden.

➤ **De mededingingsprocedure met onderhandeling (MMO)**

- Toepassing: Deze procedure wordt veelal gebruikt bij complexe aankopen, denk hierbij bijvoorbeeld aan geavanceerde producten, intellectuele diensten, bepaalde architectuur- of ingenieursdiensten, enz. Deze procedure mag enkel worden gebruikt voor het plaatsen van overheidsopdracht waarbij in het geval van een opdracht met betrekking tot leveringen en diensten het geraamde bedrag lager ligt dan 221.000 euro en in het geval van een opdracht voor werken het geraamde bedrag lager ligt dan 750.000 euro.
- Fasen: Tweestapsprocedure
- Onderhandeling? Ja
- Verloop: Elke ondernemer kan naar aanleiding van een aankondiging van een opdracht een aanvraag tot deelneming indienen door verstrekking van de door de aanbestedende overheid gevraagde informatie voor de selectie. Alleen de ondernemers die na de beoordeling van de verstrekte informatie door de aanbestedende overheid worden uitgenodigd, kunnen in de tweede fase een eerste offerte indienen. Die offerte vormt dan de basis voor verdere onderhandelingen. De onderhandelingen zijn gericht op de verbetering van de inschrijvingen, zodat de aanbestedende overheid werken, leveringen en diensten kan inkopen die volledig aansluiten op de specifieke behoeften.

➤ **De concurrentiegerichte dialoog**

- Toepassing: Deze procedure wordt veelal gebruikt bij innovatieve projecten, de verwezenlijking van omvangrijke geïntegreerde vervoersinfrastructuurprojecten, grote computernetwerken of projecten met een complexe gestructureerde financiering.
- Fasen: Tweestapsprocedure
- Onderhandeling? Na dialoog geen onderhandelingen meer mogelijk.
- Verloop: Bij deze plaatsingsprocedure kan elke belangstellende ondernemer naar aanleiding van een aankondiging van een opdracht een aanvraag tot deelneming indienen. De aanbesteder voert een dialoog met de voor die procedure geselecteerde kandidaten, teneinde een of meer oplossingen uit te werken die aan de behoeften van de aanbesteder beantwoorden. In tegenstelling tot de MMO (waar de dialoog pas volgt na het indienen van de eerste offerte) kan de dialoog in deze procedure reeds starten na de selectiefase. De deelnemers wiens voorgestelde oplossing of oplossingen in aanmerking genomen werden na afloop van die dialoog, worden vervolgens uitgenodigd om een offerte in te dienen. Over de offertes kan later niet meer onderhandeld worden.

➤ **Het innovatiepartnerschap**

- Toepassing: Deze procedure wordt gebruikt wanneer de aanbestedende overheid behoefte heeft aan de ontwikkeling van een innovatief product of dienst of innovatieve werken en de latere aankoop van de daaruit voortgekomen leveringen, diensten of werken niet kan voorzien worden met behulp van de oplossingen die reeds beschikbaar zijn op de markt.
- Fasen: Tweestapsprocedure
- Onderhandeling? Ja
- Verloop: Elke ondernemer kan naar aanleiding van een aankondiging van een opdracht een aanvraag tot deelneming indienen door verstrekking van de door de aanbestedende overheid gevraagde informatie voor de selectie. In de opdrachtdocumenten zal de aanbestedende overheid dan moeten aangeven dat er behoefte is aan innovatieve producten, diensten of werken, en dat met de aanschaf van reeds op de markt beschikbare producten, diensten of werken niet in die behoefte kan worden voorzien. Na de beoordeling van de verstrekte informatie zal de aanbestedende overheid ondernemers uitnodigen om deel te nemen aan de procedure. De opdracht wordt uitsluitend gegund op grond van het criterium van de beste prijs-kwaliteitsverhouding.

- **De vereenvoudigde onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking (VOMVB)**
 - Toepassing: Deze procedure mag enkel worden gebruikt voor het plaatsen van overheidsopdracht waarbij in het geval van een opdracht met betrekking tot leveringen en diensten het geraamde bedrag lager ligt dan 221.000 euro en in het geval van een opdracht voor werken het geraamde bedrag lager ligt dan 750.000 euro.
 - Fasen: Eenstapsprocedure
 - Onderhandeling? Ja
 - Verloop: Na de bekendmaking van de opdracht kan eenieder een offerte indienen. Bij de beoordeling van de offertes kan de aanbesteder met het oog op verbetering van de initiële offertes of alle volgende offertes onderhandelen over alle aspecten van de opdracht behoudens over minimumeisen en gunningscriteria.

- **De onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking (OPZVB)**
 - Toepassing: Dit is de procedure die in het algemeen het meest gebruikt wordt. Bij deze procedure dient men er wel rekening mee te houden dat het uiteindelijke bedrag waarvoor gegund (excl. btw) wordt niet meer mag bedragen van 143.000,00 euro.
 - Fasen: Eenstapsprocedure
 - Onderhandeling? Ja
 - Verloop: Bij deze procedure vindt er geen bekendmaking van de opdracht plaats. Slechts een aantal deelnemers worden door de aanbestedende overheid uitgenodigd om een offerte in te dienen. De aanbestedende overheid kan met de inschrijvers over de initiële offertes en over alle volgende offertes die door hen werden ingediend onderhandelen met het oog op de verbetering van de inhoud ervan. Er kan niet onderhandeld worden over gunningscriteria of minimumeisen.